

Kestävää kasvua ja työtä 2014-2020 Suomen rakennerahasto-ohjelma

Vuosikertomus 2015 *”Yleistajuinen tiivistelmä”*

Sisällysluettelo

1. VUOTUISEN TÄYTÄNTÖÖNPANOKERTOMUKSEN YKSILÖINTITIEDOT	2
2. TÄYTÄNTÖÖNPANOA KOSKEVA KATSAUS.....	3
3. TOIMINTALINJOITTAINEN TÄYTÄNTÖÖNPANO.....	6
3.1. Pk-yritystoiminnan kilpailukyky (EAKR)	6
3.2. Uusimman tiedon ja osaamisen tuottaminen ja hyödyntäminen (EAKR)	7
3.3. Työllisyys ja työvoiman liikkuvuus (ESR).....	10
3.4. Koulutus, ammattitaito ja elinikäinen oppiminen (ESR).....	11
3.5. Sosiaalinen osallisuus ja köyhyyden torjunta (ESR).....	12
3.6. Tekninen tuki (EAKR)	14
4. OHJELMAN JA TOTEUTETTUIEN TOIMENPITEIDEN TEHOKKUUTEEN VAIKUTTAVAT SEIKAT	15
5. OHJELMAN TOTEUTUS SUURALUEITTAIN	17
5.1. Etelä-Suomi.....	17
5.2. Länsi-Suomi.....	18
5.3. Itä-Suomi	19
5.4. Pohjois-Suomi	20
5.5. Valtakunnallinen toiminta	21

1. VUOTUISEN TÄYTÄNTÖÖNPANOKERTOMUKSEN YKSILÖINTITIEDOT

Ohjelma: CCI 2014FI16M2OP001

Nimi: Kestävää kasvua ja työtä 2014-2020 – Suomen rakennerahasto-ohjelma

Raportointivuosi: 2015

Vuosikertomus on hyväksytty seurantakomiteassa 18.5.2016

2. TÄYTÄNTÖÖNPANOJA KOSKEVA KATSAUS

Taloudelliset tiedot

Kestävää kasvua ja työtä 2014-2020 – Suomen rakennerahasto-ohjelma on käynnistynyt tasapainoisesti – toimintalinjojen 1-5 varausasteet laskettuna rahoituksen pääosasta (pl. suoritusvaraus) vaihtelevat välillä 22-31 % ja julkista rahoitusta oli ao. toimintalinjoilla maksettu hankkeille jo runsaat 40 miljoonaa euroa (taulukko 1). Eniten hankkeita, runsas neljännes koko ohjelman hankemäärästä, on käynnistynyt erityis-tavoitteessa 2.1 (Pk-yritysten kasvun ja kansainvälistymisen edistäminen). Näiden hankkeiden keskikoko on kuitenkin ohjelman sisäisessä vertailussa varsin pieni, n. 160 000 euroa (julkinen rahoitus yht.), keskikooltaan suurimmat hankkeet taas ovat erityistavoitteessa 1.2 (Pk-yritysten kannalta tärkeiden liikenne- ja logistiikkayhteyksien parantaminen), jossa hankkeen keskimääräinen julkinen rahoitus on lähes 1,2 miljoonaa euroa. ESR-hankkeissa vastaavat keskikoot vaihtelevat välillä 300 000 – 560 000 euroa.

Taulukko 1: Varattu ja maksettu julkinen rahoitus (EU+valtio+kunnat+ muu julkinen rahoitus) sekä hankemäärät rakennerahasto-ohjelmassa toimintalinjoittain ja erityistavoitteittain 31.12.2015 mennessä.

	Julk. rahoituskehys (pl. suoritusvaraus)	Julkinen rahoitus 31.12.2015 Varattu	Maksettu	Hankkeita
TL1: Pk-yritystoiminnan kilpailukyky (EAKR)	616 178 660	133 681 887 21,7 %	16 157 243 2,6 %	759
1.1. Uuden liiketoiminnan luominen		25 354 666	2 396 587	179
1.2. Pk-yritysten kannalta tärkeiden liikenne- ja logistiikkayhteyksien parantaminen		10 651 546	646 191	9
2.1. Pk-yritysten kasvun ja kansainvälistymisen edistäminen		80 389 646	10 354 532	508
3.1. Pk-yritysten energiatehokkuuden edistäminen		17 286 029	2 759 932	63
TL2: Uusimman tiedon ja osaamisen tuottaminen ja hyödyntäminen (EAKR)	815 753 286	218 780 549 26,8 %	12 015 901 1,5 %	611
3.2. Uusiutuvan energian ja energiatehokkaiden ratkaisujen kehittäminen		38 643 764	2 019 388	136
4.1. Tutkimus-, osaamis- ja innovaatiokeskittymien kehittäminen alueellisten vahuuksien pohjalta		130 565 791	7 109 366	284
5.1. Yritysten innovaatiotoiminnan vahvistaminen		49 570 994	2 887 147	191
TL3: Työllisyys ja työvoiman liikkuvuus (ESR)	438 549 930	112 620 779 25,7 %	5 341 213 1,2 %	233
6.1. Nuorten ja muiden heikossa työmarkkina-asemassa olevien työllistymisen edistäminen		83 454 284	3 626 678	149
7.1. Tuottavuuden ja työhyvinvoinnin parantaminen		26 831 230	1 617 927	76
8.1. Työ- ja koulutusurien sukupuolenmukaisen eriytymisen lieventäminen		2 335 264	96 609	8
TL4: Koulutus, ammattitaito ja elinikäinen oppiminen (ESR)	307 918 038	94 594 306 30,7 %	3 707 935 1,2 %	208
9.1. Siirtymävaiheita ja koulutuksellista tasa-arvoa tukevien palveluiden parantaminen		53 390 932	1 608 893	109
9.2. Kasvu- ja rakennemuutosalojen koulutuksen tarjonnan ja laadun parantaminen		41 203 374	2 099 042	99
TL5: Sosiaalinen osallisuus ja köyhyyden torjunta (ESR)	186 616 992	52 277 608 28,0 %	3 051 350 1,6 %	106
10.1. Työelämän ulkopuolella olevien työ- ja toimintakyvyn parantaminen		52 277 608	3 051 350	106
TL6: Tekninen tuki (EAKR)	47 208 660	20 791 838 44,0 %	605 852 1,3 %	14
11.1. Rakennerahasto-ohjelman tehokkaan toimeenpanon varmistaminen		20 791 838	605 852	14
TL7: Tekninen tuki (ESR)	30 761 292	16 555 695 53,8 %	3 944 413 12,8 %	3
11.2. Rakennerahasto-ohjelman tehokkaan toimeenpanon varmistaminen		16 555 695	3 944 413	3
Kaikki yhteensä	2 442 986 858	649 302 663 26,6 %	44 823 907 1,8 %	1934

Maakunnittain tarkasteltuna eniten EAKR- ja ESR-rahoitusta on varattu Pohjois-Pohjanmaalla, Lapissa ja Pohjois-Savossa (taulukko 2). Vastaavasti vähiten julkista rahoitusta on hankkeille varattu Pohjanmaalla, Kanta-Hämeessä ja Etelä-Karjalassa. Ei-maakuntakohdennettu –rahoituskehykseen sisältyvät ns. valtakunnalliset hankkeet, joiden osuus ESR:n kokonaiskehyksestä on 25 % ja EAKR:n peruskehyksestä alkuperäisen suunnitelman mukaan 10 %.

Taulukko 1: Varattu ja maksettu julkinen rahoitus (EU+valtio+kunnat+ muu julkinen rahoitus) sekä hankemäärät rakennerahasto-ohjelmassa rahoituskehysittäin 31.12.2015 mennessä

Rahoituskehys	Varattu julkinen				Maksettu julkinen		Hankkeita		Yhteensä			
	EAKR	Osuus	ESR	Osuus	EAKR	ESR	EAKR	ESR	Varattu	Osuus	Maksettu	Hankkeita
Pohjois-Pohjanmaa	58 287 146	15,6 %	29 160 451	10,6 %	6 202 726	2 387 386	247	56	87 447 597	13,5 %	8 590 112	303
Lappi	32 647 346	8,7 %	18 957 292	6,9 %	4 396 727	820 235	185	50	51 604 638	7,9 %	5 216 962	235
Pohjois-Savo	31 848 130	8,5 %	13 514 814	4,9 %	5 788 846	909 678	103	46	45 362 944	7,0 %	1 488 524	149
Pohjois-Karjala	29 791 478	8,0 %	13 377 664	4,8 %	3 180 804	1 029 902	108	41	43 169 142	6,6 %	4 210 706	149
Etelä-Savo	29 744 643	8,0 %	12 586 807	4,6 %	3 621 331	1 071 116	115	48	42 331 450	6,5 %	4 692 447	163
Keski-Suomi	14 398 802	3,9 %	10 752 041	3,9 %	1 263 978	218 121	74	33	25 150 843	3,9 %	1 482 099	107
Kainuu	13 468 236	3,6 %	9 440 612	3,4 %	1 032 314	1 087 452	59	26	22 908 848	3,5 %	2 119 767	85
Kymenlaakso	14 163 144	3,8 %	3 630 262	1,3 %	1 108 859	4 847	46	9	17 793 406	2,7 %	1 113 706	55
Satakunta	11 946 223	3,2 %	4 882 058	1,8 %	612 148	242 392	52	12	16 828 281	2,6 %	854 540	64
Keski-Pohjanmaa	11 688 460	3,1 %	4 246 864	1,5 %	1 278 687	21 374	66	12	15 935 324	2,5 %	1 300 062	78
Uusimaa	3 954 032	1,1 %	11 665 794	4,2 %	148 074	653 446	9	34	15 619 826	2,4 %	801 520	43
Pirkanmaa	7 330 501	2,0 %	7 185 604	2,6 %	241 595	369 786	34	14	14 516 105	2,2 %	611 381	48
Päijät-Häme	6 355 889	1,7 %	3 581 468	1,3 %	685 944	157 087	30	7	9 937 357	1,5 %	843 031	37
Etelä-Pohjanmaa	5 796 199	1,6 %	3 203 897	1,2 %	245 413	0	28	11	9 000 096	1,4 %	245 413	39
Varsinais-Suomi	3 058 964	0,8 %	5 147 438	1,9 %	144 144	149 161	38	15	8 206 402	1,3 %	293 306	53
Etelä-Karjala	6 244 144	1,7 %	980 946	0,4 %	711 104	67 454	23	3	7 225 090	1,1 %	778 558	26
Kanta-Häme	2 962 062	0,8 %	2 473 539	0,9 %	32 926	169 155	25	8	5 435 601	0,8 %	202 081	33
Pohjanmaa	2 412 694	0,6 %	2 652 428	1,0 %	104 100	0	34	9	5 065 122	0,8 %	104 100	43
Ei-maakuntakohdennettu	75 681 769	20,3 %	103 851 788	37,6 %	2 373 251	6 169 622	87	86	179 533 557	27,7 %	8 542 873	173
Ylimaakunnallinen	11 474 411	3,1 %	14 756 620	5,3 %	816 024	516 697	21	30	26 231 031	4,0 %	1 332 721	51
Yhteensä	373 254 275	100,0 %	276 048 388	100,0 %	28 778 996	16 044 911	1 384	550	649 302 663	100,0 %	44 823 907	1 934

Indikaattoritiedot

EAKR:n osalta toteutuneita indikaattorituloksia oli vuoden 2015 lopussa vielä niukalti. Hyväksytyjen hankkeiden suunnitelmavaiheen tietojen perusteella voidaan todeta, että useimpien indikaattorien kohdalla asetettujen tavoitetasojen saavuttamiselle on hyvät edellytykset. Esim. vuoden 2015 lopussa päättyneissä hankkeissa oli raportoitu vasta 66 syntynyttä työpaikkaa, mutta kun huomioidaan käynnissä olevien hankkeiden esittämät suunnitelmätiedot, nousisi uusien työpaikkojen ennakoitu määrä jo 7 700 kappaaleeseen. Eräiden indikaattorien, kuten CO04 (Muuta tukea kuin rahoitustukea saavat yritykset), CO28 ja CO29 (Yritykset, jotka kehittävät uuden tai merkittävästi parannetun tuotteen markkinoille) sekä t&k&i –toimintaan ja vähähiilisyteen liittyvien indikaattorien tavoitetasot saattavat osoittautua ohjelmakauden aikana jopa liian alhaisiksi. Muutaman indikaattorin osalta (esim. yrityksissä säästetty energia) on syytä edelleen parantaa ohjeistusta tietojen yhtenäisen merkintätavan varmistamiseksi.

Myös ESR:n osalta indikaattoreiden toteumatiedot olivat vielä vaatimattomia. Tulosindikaattoreita voidaan luotettavasti tarkastella vasta kun hankkeet ovat olleet käynnissä pitemmän aikaa ja osa tulosindikaattoreista raportoidaan vasta vuonna 2019. Tuotosindikaattoreiden osalta parhaiten on toteutunut toimintalinja 5. Hankkeiden toteutumista seurataan tarkasti sen arvioimiseksi, ovatko asetetut indikaattoritavoitteet realistisia, esimerkkinä indikaattori 45 (Työelämän ulkopuolella olevat miehet ja työttömät miehet).

Täytäntöönpanon kuvaus

Vuonna 2015 järjestettiin alueilla pääsääntöisesti kaksi EAKR- ja ESR-hankkeiden hakukierrosta, vaikkakin yritysten kehittämishankkeissa on noudatettu jatkuvan haun periaatetta. Etelä-Suomessa maakunnan liit-tojen vuoden 2015 EAKR-haku toteutettiin kaksivaiheisena, koostuen ideavaiheesta ja varsinaisesta hausta. Menettelytapa on aikaan saanut sen, että varsinaiseen hakuun saapuneet hakemukset ovat olleet laadukkaampia ja pidemmälle kehitettyjä. Etelä-Suomessa haut tullaan jatkossakin toteuttamaan kaksivaiheisina. Itä- ja Pohjois-Suomessa toteutettiin helmikuun hankehaun yhteydessä kaivannaisalan ja puualan teema-haut, joilla vauhditettiin aloihin liittyvää älykkään erikoistumisen kehitystyötä Itä- ja Pohjois-Suomessa.

ESR-hankkeissa uusien toteuttajien, kuten yhdistysten ja kansalaisjärjestöjen, osuus on noussut aiempiin ohjelmakausiin verrattuna. Kasvanut ja monipuolinen toteuttajajoukko on parantanut kohderyhmän tavoittamista. Esimerkiksi Itä-Suomessa myös EAKR- ja ESR -rahastojen yhteiskäyttöä on voitu toteuttaa monissa hankekokonaisuuksissa.

Ohjelmakauden edetessä hakemusten taso on parantunut jokaisella hakukierroksella. Ohjelman tavoitteet ovat selkiytymässä hakijoille ja hankesuunnitelmien ohjelmanmukaisuus on vahvistunut. Kun ensimmäisellä hakukierroksella vuonna 2014 hakijoilla oli vielä selvästi hankaluuksia hahmottaa uuden ohjelman muutoksia vanhaan ohjelmaan verrattuna, oli vuoden 2015 hauissa jo tapahtunut selkeää edistystä. Vaadittuja kumppanuuksia on kehittynyt ja yritysten mukanaolo hankkeissa selvästi lisääntynyt edelliseen ohjelmakauteen verrattuna. Aikaisempaa tiiviimpi yhteys yritystoimintaan on joissakin prioriteeteissa kuitenkin edelleen vaatinut hakijoilta terästyymistä hankkeiden suunnittelussa. Myös vähähiilisyystavoitteen avaamiselle ja tarkentamiselle on edelleen tarvetta.

Hankkeiden erityisissä valintaperusteissa hankkeiden arviointi linkitetään maakuntaohjelman toimeenpääntöön, mikä ohjaa aluekehittämistä strategisesti tärkeiksi määriteltyihin suuntiin. Ohjelman resursseja kanavoidaan maakuntien älykkään erikoistumisen strategioiden mukaisen toiminnan tukemiseen.

Sen sijaan ylimaakunnallisten hankkeiden kokonaismäärä on toistaiseksi varsin pieni, mutta toisaalta erityisesti ammattikorkeakoulut ovat lisääntyvässä määrin oppineet etsimään synergiahyötyjä yhteistoiminnasta muiden alueiden ammattikorkeakoulujen kanssa. Esimerkiksi Etelä-Suomessa on pyritty tukemaan ylimaakunnallisten hankkeiden käynnistymistä asettamalla hankehakuihin alueen maakuntien yhteinen painopiste, joksi vuonna 2015 valittiin uusiutuva energia ja energiatehokkaat ratkaisut. Yhteinen painotus on parantanut Etelä-Suomen EAKR-rahoituksen kohdentumista vähähiilisyys-hankkeisiin.

Myönteisenä seikkana ohjelman toteutuksessa on myös eräiden maakuntien osalta havaittu lisääntynyttä yhteistyötä hanketoimijoiden kesken ja tämän myötä yhteishankkeiden määrän kasvua. Ohjelman painotukset ovat saattaneet yrityksiä ja tutkimusorganisaatioita tekemään entistä läheisempää yhteistyötä.

Edelliseen ohjelmakautteen nähden fokusoidumpi ohjelma on kuitenkin jossain määrin kaventanut hakijakuntaa. Monilla alueilla toteutetaan vuonna 2016 toimia, joiden tavoitteena on aktivoida uusia ja tällä kaudella passivoituneita hakijoita. Esim. Länsi-Suomessa seudullisten kehitysyhtiöiden hakemukset ovat vähentyneet, mikä on entisestään lisännyt maakuntien keskus- ja paikallisten korostumista hankerahoituksen kohteena. Ympäröivää maaseutua on vaikea saada mukaan hanketoimintaan. Osaltaan tähän vaikuttaa rakennerahasto-ohjelman ja maaseudun kehittämisohjelman resurssien välinen suhde, joka vaihtelee eri suuralueiden välillä. Keskustelu ohjelmien välisestä yhteensovituksesta on ollut aktiivista työ- ja elinkeinoministeriön sekä maa- ja metsätalousministeriön välillä.

Hakijaorganisaatioista huomattavan monien henkilöstöä on viime vuosina karsittu. Tämä on vähentänyt resursseja hankesuunnittelusta ja -toteutuksesta hankaloittaen uusien hakukäytäntöjen omaksumista. Myös taloudellinen lama heijastuu hakemusten määrässä. Erityisesti kuntien tiukka taloudellinen tilanne vaikeuttaa muun rahoituksen kerryttämistä.

Joissain hankkeissa esiintyy ylioptimismia tavoiteltujen tuotosten ja toimintaan varattujen resurssien välillä. Vaikka hankkeilta kaivataan tuloksia, realismi korostuu tarkasteltaessa hakemuksia yleisten valintaperusteiden näkökulmasta. Myös horisontaalisten tavoitteiden painoarvo hankkeiden pisteytyksessä on koettu joissakin tapauksissa ongelmalliseksi suhteessa alueiden omiin painotuksiin. Horisontaalisten periaatteiden toteutumisen arviointi on koettu hankalaksi erityisesti yrityshankkeissa.

Ohjelma suuntaa resurssien käytön aikaisempaa vahvemmin uuteen ja innovatiiviseen toimintaan. Olemassa olevan toiminnan jatkorahoitus ei ole mahdollista. Kehittämistoiminnan poukkoilevuuden ja epäjatkuvuuden välttämiseksi toiminnan jatkuvuutta jo hankkeen aikana varmistavat toimet ovat entistäkin tärkeämpiä.

3. TOIMINTALINJOITTAINEN TÄYTÄNTÖÖNPANO

3.1. Pk-yritystoiminnan kilpailukyky (EAKR)

Toimintalinjalla on käynnistynyt vuoden 2015 loppuun mennessä 759 hanketta. Selvästi tärkein erityistavoite on 2.1. *PK-yritysten kasvun ja kansainvälistymisen edistäminen*, johon on kohdistunut 60 % toimintalinjalla varatusta julkisesta rahoituksesta. Noin viidennes toimintalinjan rahoituksesta on kohdistunut erityistavoitteeseen 1.1. *Uuden liiketoiminnan luominen* – Etelä- ja Länsi-Suomessa runsas kolmannes. Yritystukien myöntäminen käynnistyi tammikuussa 2015. Itä- ja Pohjois-Suomessa yritystuista yli puolet on kohdistunut kasvua ja uudistumista tukevaan tuotteiden, palvelujen ja tuotantomenetelmien kehittämiseen, kun taas erityisesti Etelä-Suomessa mutta myös Länsi-Suomessa pääosa yritysrahoituksesta on kohdistunut kansainvälistymistä tukeviin hankkeisiin – investointeja on tuettu vain, mikäli hanke on maanpuolellisesti merkittävä tai kone- ja laiteinvestointi edistää vientiä.

Ainoastaan Itä- ja Pohjois-Suomessa käytettävissä olevaan erityistavoitteeseen 1.2. *PK-yritysten kannalta tärkeiden liikenne- ja logistiikkayhteyksien parantaminen* on kohdistunut 8 % toimintalinjan rahoituksesta. Vuoden 2015 loppuun mennessä käynnistyneet 9 hanketta ovat kooltaan keskimääräistä suurempia ja liittyvät usein matkailukeskittymien ja yritysalueiden toimintaympäristöjen ja saavutettavuuden parantamiseen. Kiinnostus tämältyypisiä hankkeita kohtaan on selvästi kasvussa.

Ongelmallisempaa voidaan pitää erityistavoitteen 3.1. *PK-yritysten energiatehokkuuden edistäminen* toteutumista, johon oli vuodenvaihteessa kohdistunut vain 13 % toimintalinjan rahoituksesta – ja Etelä- ja Länsi-Suomessa ainoastaan 5 %. Ongelma on kuitenkin tiedostettu ja jatkossa tämän erityistavoitteen osuutta pyritään määrätietoisesti kasvattamaan.

Hanke-esimerkkejä:

Pohjoisen kasvuvyöhykkeen teknologiateollisuuden pk-yritysten älykäs erikoistuminen – POKA, Teknologikeskus TechVilla Oy

Hanketoteutus jaetaan neljään työpakettiin, jotka liittyvät hankkeen sisällölliseen työhön ja hankeyhteistyöhön kumppaneiden kanssa. Pk-yrityksen erikoistumispotentialiaali tunnistetaan ja sen perusteella rakennetaan kansainvälisten vientimarkkinoiden vaatimia kyvykkyksiä. Lisäksi toteutetaan viennin edistämisen yritysprojekteja hyödyntämällä myös toimialojen välinen liiketoimintapotentiaali.

<https://www.eura2014.fi/rrtiepa/projekti.php?projektikoodi=A70118>

3kulma – Eco Industrial Park, Tredea Oy

Cleantech -elinkeinovyöhykkeen tavoitteena on olla kansallinen cleantech-demonstraatio -pilottiympäristö parin vuoden sisällä. Nettokustannukset yhteensä 389 428 €, EAKR- ja valtion rahoitus 233 657 €.

<https://www.eura2014.fi/rrtiepa/projekti.php?projektikoodi=A70108>

Lean Startup - Ketterä kehittämisohjelma, Mikkelin kehitysyttyö Miksei Oy.

Kehittämisohjelma tukee uusia innovatiivisia teknologia-alojen kasvuyrityksiä. Ohjelmaan otetaan vuosittain mukaan 15 startup -yritystä. Lean Startup tarjoaa työkaluja liiketoiminnan kestäväen kasvun saavuttamiseen. Metodologia painottaa oppimisen tärkeyttä liiketoiminnan kehittymisessä. Ohjelmassa testataan ja pilotoidaan uusia yrityskehittämisen menetelmiä.

<https://www.eura2014.fi/rrtiepa/projekti.php?projektikoodi=A71001>

Arctic Business Concept (ABC) - Arktisten kaivannais- ja teollisuuspalveluyritysten klusteri, Kemins Digipolis Oy

Hankkeen päätavoite on teollisuudessa ja kaivannaistoimialalla toimivien pk-palveluyritysten kilpailukyvyyn ja kasvun tukeminen. Muita tärkeitä päätavoitetta tukevia ja laajempaa strategista näkökulmaa edustavia tavoitteita ovat kestävän kehityksen mukaisen toiminnan edistäminen Lapin luonnonvarojen jalostamisen arvoketjuissa ja yritysten toiminnassa sekä klusteriyhteistyön vahvistaminen monialaisesti ja -tasoisesti Lapin toimijoiden välillä sekä EU-tasolla.

<https://www.eura2014.fi/rrtiepa/projekti.php?projektikoodi=A70722>

<http://www.digipolis.fi/palvelut/innovaatio-ja-kehityspalvelut/kehittamisohjelmat.html>

ABC - Active Business Cluster for export –hanke, Kokkolanseudun Kehitys Oy

Hankkeen keskeisenä tavoitteena on auttaa keskipohjalaisten yritysten mukaanpääsyä arktisilla alueilla ja muualla tapahtuviin investointeihin ja suurhankkeisiin. Projekti kokoaa yhteen Keski-Pohjanmaan parhaat resurssit kansainvälisten suurhankkeiden ja viennin edistämisen osalta, kerää kontakteja ja oleellista tietoa meneillään olevista ja lähitulevaisuuden suurhankkeista, toimii aktiivisena verkostoijana uusilla markkina-alueilla ja avaa tätä kautta ovia yrityksille kansainvälisiin tarjouskilpailuihin. Projekti pyrkii myös edesautta- maan erilaisten yritysverkostomuotojen syntyä, jota kautta myös pk-yrityksille avautuu mahdollisuus osal- listua suurempien kokonaisuuksien tarjouskilpailuihin.

<https://www.eura2014.fi/rrtiepa/projekti.php?projektikoodi=A70046>

Kasvu Kainuuseen – Kasvu, kansainvälistyminen ja omistajanvaihdos, Kainuun etu Oy

Hankkeen tavoitteena on kannustaa ja edesauttaa kainuulaisia pk- ja mikroyrityksiä laajentamaan toimin- taansa ja hakemaan kasvua Kainuussa, Suomessa ja kansainvälisiltä markkinoilta. Hankkeen tavoitteena on vahvistaa kasvuhakuisten ja kasvupotentiaalia omaavien, kansainvälistyvien, jo kansainvälisillä markkinoilla olevien sekä kansainvälisille markkinoille tähtäävien pk-yritysten liiketoimintaosaamista ja kansainvälisty- misvalmiuksia. Hankkeessa tuetaan pk-yritysten uudistumista, kestävää kasvua, kansainvälistymistä ja omis- tajanvaihdoksen toimintoja. Tavoitteena on yritysten kannattavan liiketoiminnan ja liikevaihdon kasvu. Yrityksiä tuetaan kasvupotentiaalinsa ja uuden liiketoiminnan kehittämisessä, erikoistumisessa ja verkostoi- tumisessa.

<https://www.eura2014.fi/rrtiepa/projekti.php?projektikoodi=A70007>

www.kasvuakainuuseen.fi

3.2. Uusimman tiedon ja osaamisen tuottaminen ja hyödyntäminen (EAKR)

Toimintalinjalla 2 oli vuoden 2015 loppuun mennessä käynnistynyt 611 hanketta. Selvästi merkittävin erityistavoite on ollut 4.1. *Tutkimus-, osaamis- ja innovaatiokeskittymien kehittäminen alueellisten vahvuuksien pohjalta*, johon on kohdistunut n. 60 % toimintalinjalla varatusta julkisesta rahoituksesta. Tässä erityistavoitteessa on toteutettu maakuntien omia älykkään erikoistumisen painopisteitä tukevia hankkeita. Erityisesti Länsi-Suomessa maakuntaliittojen rahoittamissa hankkeissa korostuu korkeakoulu- lähtöisyys ja niiden rinnalle pitäisikin saada toteuttajaketjuja, joissa myös ammattiopistot voisivat olla mukana jolloin tavoiteltava yritysyritys yhteistyö voisi lisääntyä.

Vajaa neljännes toimintalinjan rahoituksesta on kohdistunut erityistavoitteeseen 5.1. *Yritysten innovaatio- toiminnan vahvistaminen*, ja vajaa viidennes erityistavoitteeseen 3.2. *Uusiutuvan energian ja energiatehok- kaiden ratkaisujen kehittäminen* - Etelä- ja Länsi-Suomessa vajaa kolmannes. Etelä-Suomessa olikin maa- kuntien omien painotusten lisäksi yhteisenä ylimaakunnallisena painopisteenä uusiutuva energia ja energiatehokkaat ratkaisut. On myös ilmennyt, että toimintalinjalla rahoitetaan monia vähähiilisyttä eri tavoin edistäviä hankkeita jotka on kuitenkin kirjattu muihin erityistavoitteisiin kuin 3.2.:een.

Toimintalinjalle 2 sijoittuvat myös kestävän kaupunkikehittämisen 6Aika-strategian mukaiset hankkeet. Itä- ja Pohjois-Suomessa toimintalinjalla 2 on rahoitettu myös Tekesin rahoittamia tutkimushankkeita sekä ELY-keskusten ympäristöpainotteisia hankkeita, joissa rahoituksen kysyntää on kuitenkin vähentänyt luonnonvara-alan tutkimuslaitoksissa käynnissä olevat organisaatiomuutokset jotka vievät keskeisten hanketoteuttajien voimavaroja hankevalmistelusta.

Hanke-esimerkkejä:

Vähähiilisydestä uutta innovatiivista liiketoimintaa ja kilpailuetua yrityksille ja kunnille (Välke,) Suomen ympäristökeskus

Hankkeessa kehitetään ja testataan uusia menettelytapoja ja toimintamalleja, joilla pystytään nykyistä tehokkaammin saamaan yritykset ja kunnat ottamaan käyttöön kasvihuonekaasupäästöjä vähentäviä cleantech-ratkaisuja, energialähteitä ja menetelmiä. Tavoitteena on myös synnyttää kysyntää vähähiilisyttä edesauttaville uusille ja innovatiivisille cleantech –tuotteille, -ratkaisuille ja –menetelmille yritysten hankinnoissa ja kuntien julkisissa hankinnoissa.

<https://www.eura2014.fi/rrtiepa/projekti.php?projektikoodi=A70555>

6Aika-hanke (kärkihanke ja pilottihanke):

Kuutoskaupunkien avoin data, Tampereen kaupunki

Hankkeessa kuutoskaupungit avaavat tietovarantojaan mahdollisimman laajasti avoimeksi dataksi hyödyntäen yhteisiä ja yhdessä sovittuja ja kehitettyjä toimintamalleja, julkaisualustoja ja lisenssimalleja. Erityinen huomio kiinnitetään yhdessä sovittuihin standardeihin, yhteiseen käytettävyyteen, parhaiden oppien ja käytäntöjen jakamiseen sekä yhdessä tekemiseen.

<https://www.eura2014.fi/rrtiepa/projekti.php?projektikoodi=A70011>

A70966 6AIKA: MEDAIA - Median avoimet innovaatioalustat, Tampereen ammattikorkeakoulu Oy

Medaia-hankkeen tarkoituksena on uudenlaista liiketoimintaa synnyttävien media-alan avointen innovaatioalustojen kehittäminen ja verkostoiminen toisiinsa. Hankkeessa luodaan innovaatioiden yhteiskehittämisen uusia toimintatapoja Tampereella ja Helsingissä sekä pilotoidaan kansallista, erityisesti kansainvälisille markkinoille tähtäävää yhteiskehittelyä yritysten ja julkisen sektorin yhteistyönä. Hanke on samalla kaupunkikehittämisen pilotti, jossa luodaan yhteisiä malleja ja menetelmiä 6aika-ohjelman kaupunkiseutujen käyttöön.

<https://www.eura2014.fi/rrtiepa/projekti.php?projektikoodi=A70966>

HYVÄKSI - Hyvinvointiteknologian innovaatioverkosto - Satakuntalaisen hyvinvoinnin edistäminen yksilöllisellä palvelumuotoisella asiakasteknologialla (A70035), Satakunnan ammattikorkeakoulu oy ja Prizztech Oy.

Hankkeessa luodaan satakuntalaisen hyvinvointiteknologian innovaatiotoiminnan verkostoa sekä uusia toimintatapoja verkoston osapuolten yhteistyöhön ja linkittämiseen muihin palveluihin ja sidosryhmiin.

<https://www.eura2014.fi/rrtiepa/projekti.php?projektikoodi=A70035>

<http://www.hanketulokortti.fi/hanketulokortti/hyvaksi-hyvinvointiteknologian-innovaatioverkosto-satakuntalaisen-hyvinvoinnin-edistaminen-yksilollisella-palvelumuotoisella-asiakasteknologialla/>

Digitaalisen tiedonhallinnan tutkimus- ja kehittämiskeskus, Mikkelin Ammattikorkeakoulu Oy ja Helsingin yliopisto

Hankkeen tavoitteena on perustaa Mikkeliin Digitaalisen tiedonhallinnan tutkimus- ja kehittämiskeskus. Hankkeessa tuotettava tieto hyödyttää alueen osaavia ja erikoistuneita pienyrityksiä sekä muistiorganisaatioita, joita ovat esimerkiksi arkistot, kirjastot ja museot. Lisäksi tuotettu tieto hyödyttää julkista sektoria ja järjestö- ja yhdistystoimintaa. Hanke tuottaa näille tahoille soveltuvia keinoja sähköiseen tiedonhallintaan ja luotettavaan säilyttämiseen. Lisäksi hanke edistää digitaalisen tiedon avaamista, louhimista, saatavuutta ja hyödyntämismahdollisuuksia.

<https://www.eura2014.fi/rrtiepa/projekti.php?projektikoodi=A71219>

Kaivosvesiosaamisen verkosto – KaivosVV, Geologian tutkimuskeskus

KaivosVV-hankkeessa kootaan yhteen kansallinen kaivosvesialan toimijoiden verkosto, joka parantaa kaivosten toimintaedellytyksiä, luo kaivosvesitutkimuksista uutta liiketoimintaa ja hakee uusia toimintamalleja kaivosvesiasioiden tarkastelemiseksi. Hankkeessa tehdään myös pilot-mittakaavan kokeita kaivoskohteissa liittyen vesitaseiden ja prosessivesikiertojen hallintaan, ympäristö- ja prosessimonitoroinnin kehittämiseen, kokonaisvaltaiseen riskienhallinnan kehittämiseen ja vesienkäsittelyteknologioiden kehittämiseen.

<https://www.eura2014.fi/rrtiepa/projekti.php?projektikoodi=A70094>

Virtu.fi Sähköisiä palveluita lappilaisille, Kolpeneen palvelukeskuksen kuntayhtymä

virtu.fi on innovaatioympäristö, joka sisältää palveluportaalin, toimintatavan, tukirakenteen, laitteet ja sovellukset sähköisten palveluiden toteuttamiseksi sekä markkinoimiseksi internetissä. Innovaatioympäristön avulla palveluiden tuottajat voivat tuottaa uusia sähköisiä palveluita tai kehittää olemassa olevia palveluita monikanavaisiksi, ja näin tehostaa palveluprosessejaan.

<https://www.eura2014.fi/rrtiepa/projekti.php?projektikoodi=A70176>

<http://www.sosiaalikallega.fi/virtu.fi/>

Kevyet ja kestävät rakenteet (KeKeRa), Oulun yliopisto

Kevyet ja kestävät rakenteet KeKeRa -projektissa kehitetään energiatehokkaita, kevyitä ja kestäviä rakenteita ja näiden kustannustehokkaita valmistusmenetelmiä. Edeltävien hankkeiden tuloksista tiedetään, että kevyiden ja energiatehokkaiden rakenteiden avulla voidaan saavuttaa parempi kilpailukyky, mikäli rakenteet pystytään myös valmistamaan kustannustehokkaasti. Oulun Eteläisen instituutin Tulevaisuuden tuotantoteknologiat -tutkimusryhmä pyrkii yhteistyössä Oulun yliopiston Konetekniikan tutkimusryhmien ja suomalaisten yritysten kanssa edistämään kevyiden ja kestävien rakenteiden tutkimusta ja valmistusta.

<https://www.eura2014.fi/rrtiepa/projekti.php?projektikoodi=A70148>

Kainuun kaivosalan aktivointihanke, Kainuun Etu Oy

Kainuun kaivosalan aktivointihanke kokoaa yhteen kainuulaista kaivosalaan linkittyvää osaamista sekä tarjoaa kainuulaisille yrityksille tarvepohjaista ja reagoitiherkkää liiketoiminnan kehittämisapua sekä viestintä- ja verkottumistukea kaivostoimialalla erottumiseen. Hanke vahvistaa Kainuun kaivossektoria mm. tuomalla yhteen ja kehittämällä yksittäisten, eri toimialoilla toimivien yritysten kaivoksille tai niiden alihankintaketjuille kohdentamaa tarjontaa sekä tuottamalla ajankohtaistietoa toimialaan ja sen investointeihin liittyen. Kaivosalan aktivointihankkeen päätavoite on lisätä yritysten liikevaihtoa ja näkyvyyttä sekä luoda uuden liiketoiminnan myötä lisätyöpaikkoja ja verotuloja alueelle.

<https://www.eura2014.fi/rrtiepa/projekti.php?projektikoodi=A70116>

www.kainuunetu.fi/fi/d4881e53-c37b-4044-8984-7237775988ff/4259dd7e-3e1e-40af-969b-48cf0e2f4aa0

Demonstraatioympäristö MIM-tekniikan uusiin ja haasteellisiin kokeiluihin sekä MIM-tekniikan demonstraatioympäristön investoinnit, Karelia Ammattikorkeakoulu Osakeyhtiö

Hankkeen tavoitteena on tukea pk-yritysten MIM-tekniikkaan (Metal Injection Moulding) perustuvien tuotteiden, asiantuntijuuden, uusien kaupallistamismahdollisuuksien ja uuden tekniikan käyttöönottoa. Hankkeessa haetaan parasta mahdollista asiantuntemusta yritysten uusiutumiseen ja tuottavuuden lisäämiseen, palveluiden kehittämiseen ja niiden markkinoille saavuttamiseen niillä alueilla, jotka tukevat tarkkuustekniikan ja siihen kiinteästi liittyvään MIM-tekniikan kehittymistä Pohjois-Karjalassa. Tavoitteet toteutetaan konkreettisen tutkimus- ja kehitystoiminnan sekä demonstraatioiden keinoin. Hankkeen rinnalla toteutetaan investointiosio moderniin sideaineen poistoon sekä hankitaan alueelle ensimmäinen yritysten ja tutkimuslaitosten pilotointikäyttöön tarkoitettu sintrausuuni.

<https://www.eura2014.fi/rrtiepa/projekti.php?projektikoodi=A70802>

<https://www.eura2014.fi/rrtiepa/projekti.php?projektikoodi=A70844>

3.3. Työllisyys ja työvoiman liikkuvuus (ESR)

Toimintalinjan kysyntä on ollut voimakasta muun muassa yleisestä taloudellisesta tilanteesta johtuen. Toimintalinjalla on käynnistynyt vuoden 2015 loppuun mennessä 233 hanketta. Rahoituskehyyksen lasku edelliseen ohjelmakauteen verrattuna on näkynyt muun muassa hankkeiden lyhentyneenä kestona. Koska myös kansalliset määrärahat ovat niukentuneet, on sekä kansallisen työvoimapolitiikan että ESR-hankkeiden yhteensovittaminen entistäkin tärkeämpää. Ilahduttavaa on ollut se, että uusia hanketoimijoita on saatu mukaan. Toimintaa on suunnattu voimakkaasti yksityiselle sektorille, mikä on tärkeää muun muassa työllisyyden edistämiseksi, mutta samalla se aiheuttaa vajetta kuntarahoituksen kertymisessä.

Erytistavoitteen 6.1 *Nuorten ja muiden heikossa työmarkkina-asemassa olevien työllistymisen edistäminen* hankkeet ovat painottuneet nuorten lisäksi esimerkiksi pitkäaikaistyöttömiin. Hankkeilla etsitään vastauksia myös mm. rakennetyöttömyydestä aiheutuviin ongelmiin. Turvapaikanhakijoiden määrän kasvu on heijastunut etenkin erityistavoitteen 6.1. hankkeiden suuntaamiseen. Turvapaikanhakijoiden osalta hanketoiminta kohdistetaan pääsääntöisesti oleskeluluvan jo saaneisiin henkilöihin.

Erytistavoitteessa 7.1 *Tuottavuuden ja työhyvinvoinnin parantaminen* hankkeiden pääasiallinen kohderyhmä ovat mikro- ja pk-yritysten johto ja henkilöstö. Ikääntyvän väestön johdosta halutaan panostaa esimerkiksi työssä jaksamiseen.

Erytistavoite 8.1 *Työ- ja koulutusurien sukupuolenmukaisen eriytymisen lieventäminen* on lähtenyt hitaimmin käyntiin ja tavoitteet sukupuolten mukaisen eriytymisen vähentämiseksi työelämässä ja koulutuksessa ovat toteutuneet vielä riittämättömästi. Hanketoimintaa on pyritty lisäämään aktiivisella viestinnällä.

Sosiaali- ja terveysministeriö järjesti erityistavoitteissa 7.1 ja 8.1 vuonna 2015 ensimmäiset valtakunnalliset hankehaut. Suurin osa näistä hankkeista käynnistyy vuonna 2016.

Hanke-esimerkkejä:

Bestis - tukea työllistymiseen, Posintra Oy

Hankkeella haetaan ratkaisua nuorten ja muiden heikossa työmarkkina-asemassa olevien työllistymiseen Porvoo-Loviisa alueella. Positiivista hankkeessa on pyrkimys yhteistyöhön alueen yritysten kanssa heikossa työmarkkina-asemassa olevien työllistymisessä.

<https://www.eura2014.fi/rrtiepa/projekti.php?projektikoodi=S20116>

Foorumix- esimiesverkostot työkykyjohtamisen tukena, Satakunnan amk

Hankkeessa pilotoidaan esimiesten vertaisfoorumeita satakuntalaisissa pk-yrityksissä. Kokemusten perusteella luodaan malli, jonka avulla työpaikoilla voidaan perustaa työssä jaksamista ja tuottavuutta edistäviä vertaisfoorumeita, jotka jäävät pysyviksi rakenteiksi yrityksiin. Hanke tekee aktiivisesti näkyväksi, miten paljon voimaa esimiesten keskinäisellä verkostoitumisella voi olla sekä esimiesten että samalla kokonaisten työyhteisöjen hyvinvoinnille.

<https://www.eura2014.fi/rrtiepa/projekti.php?projektikoodi=S20095>

Ohjaamo Helsinki, Helsingin kaupunki

Ohjaamo Helsingissä pilotoidaan ja luodaan Helsinkiin alle 30-vuotiaiden matalan kynnyksen Ohjaamo-palvelumalli työelämän ja koulutuksen ulkopuolella oleville nuorille. Tavoitteena on kehittää uudenlainen monialaista osaamista yhdistävä työote ja palvelumalli, jolla pystytään palvelemaan nuorta hänen tarpeidensa mukaisesti. Toimenpiteinä ovat palveluiden, yhteistyön, osaamisen ja tietojärjestelmän kehittämisen, nuorten valmennus ja ohjaus. Tuloksena on hallintorajat ylittävä palvelumalli ja parempi tapa palvella työn ja koulutuksen ulkopuolella olevia nuoria. Julkisen hallinnon toimijoiden ja alueen työnantajien lisäksi hankkeessa luodaan ja tiivistetään yhteistyötä kolmannen sektorin kanssa.

<https://www.eura2014.fi/rrtiepa/projekti.php?projektikoodi=S20118>

Nuoret duuniin 2017, Siilinjärven kunta

Hankkeen tavoitteena on yhdessä muiden toimijoiden kanssa puolittaa Pohjois-Savon maakunnan nuorisotyöttömyys vuoden 2014 loppuvuoden tasosta vuoden 2017 loppuun mennessä. Hanketta hallinnoi Siilinjärven kunta. Hanke tulee suorittamaan yhteistyöverkoston kanssa nuoriin sekä yrityksiin ja yhteisöihin kohdentuvia toimenpiteitä, joita ohjaa näkemys ennaltaehkäisevyydestä ja ryhmätasaisuudesta. Systemaattinen jalkautuminen maakunnan yrityksiin, oppilaitoksiin, välityömarkkinatoimijoiden tiloihin, kuntiin, vastaanottokeskuksiin ja muihin kohderyhmien kannalta tarpeellisiin paikkoihin on keskeinen osa hankkeen toimintaa.

<http://www.nuoretduuniin.fi/fi/>

<https://www.eura2014.fi/rrtiepa/projekti.php?projektikoodi=S20207>

Kasvua Kainuuseen - Johdon ja henkilöstön kehittäminen, Kainuun Etu Oy

Kasvua Kainuuseen hankekokonaisuuden muodostavat ESR-rahoitteinen Johdon ja henkilöstön kehittäminen -hanke ja EAKR-rahoitteinen Kasvu, kansainvälistyminen ja omistajanvaihdos -hanke (ks. hanke-esimerkit TL1). Kasvua Kainuuseen - Johdon ja henkilöstön kehittäminen -hankkeen tavoitteena on tukea kasvun, kansainvälistymisen ja omistajanvaihdoksen toimintoja yritysten johdon ja henkilöstön osaamisen kehittämisen ja kouluttamisen kautta. Osaamisen kehittäminen tapahtuu yritysten tarpeista lähtevien räätälöityjen täsmäkoulutusten kautta. Koulutustarpeet nousevat esiin EAKR-hankkeen kautta.

<https://www.eura2014.fi/rrtiepa/projekti.php?projektikoodi=S20048>

fFactor , Oulun Ammattikorkeakoulu Oy

fFactor (femaleFactor) -hankkeen päätavoitteena on edistää naisten tasa-arvoa johtamisessa ja yrittäjyydessä kehittämällä ja toteuttamalla neljä erilaista naisyrittäjille ja -johtajille suunnattua ohjelmakokonaisuutta.

<https://www.eura2014.fi/rrtiepa/projekti.php?projektikoodi=S20175>

3.4. Koulutus, ammattitaito ja elinikäinen oppiminen (ESR)

Toimintalinjalla on käynnistynyt vuoden 2015 loppuun mennessä 208 hanketta. Hankkeita voidaan suunnata toimintaympäristön muutosten ja alueellisten tarpeitten edellyttämällä tavalla. Esimerkiksi uuden tyyppisten koulutusmuotojen kehittämiseen, yrittäjyyden edistämiseen ja maahanmuuttajille suunnatut hankkeet ovat olleet onnistuneesti ajan hermolla. Monissa hankeorganisaatioissa on käyty yt-neuvotteluja ja muita organisaatiomuutoksia, mitkä väistämättä heijastuvat hankkeiden toteuttamiseen muun muassa viivästyksinä.

Tähän mennessä suurin osa hankkeista on keskittynyt erityistavoitteeseen 9.1 *Siirtymävaiheita ja koulutuksellista tasa-arvoa tukevien palveluiden parantamiseen*, jossa on pyritty kehittämään oppilaitoksissa ja koulutusorganisaatioissa toimintamalleja, joilla nopeutetaan opintojen suorittamista ja joustavaa siirtymistä koulutusasteelta toiselle sekä edelleen työelämään. Hankkeiden toteuttajina ovat pääsääntöisesti ammattikorkeakoulut ja muut oppilaitokset. Peruskoulun jälkeistä tutkintoa vailla olevien osallistujien määrän saavuttaminen vaikuttaa vielä hieman haasteelliselta, mutta esimerkiksi maahanmuuttajien kasvaneen määrän johdosta kohderyhmä todennäköisesti laajenee.

Erytistavoitteessa 9.2 *Kasvu- ja rakennemuutosalojen koulutuksen tarjonnan ja laadun parantaminen* hankkeilla on edistetty mahdollisuuksia saada osaavia työntekijöitä aloille, joilla on puutetta työntekijöistä. Täten on parannettu oppilaitosten valmiuksia vastata työelämän tarpeisiin esimerkiksi sosiaalityön maisteriohjelmalla. Myös ammatillisen koulutuksen työelämäyhteistyötä on kehitetty. Suuret investointi uutiset biotalouteen samoin kuin digitaalisuuteen liittyvät osaamistarpeet ja bigdatan tuomat mahdollisuudet ovat olleet hankkeissa esillä.

Hanke-esimerkkejä:

Sertifioinnin avulla kilpailukykyä vientiin, Länsirannikon koulutus Oy

Hankkeen tavoitteena on vastata laivanrakennusteollisuutta kohdanneen rakennemuutoksen asettamiin haasteisiin. Sertifioinnin tarkoituksena on kehittää aikuisten ammatillista ja työelämälähtöistä koulutusta laivanrakennusalalla. Tavoitteena on näin luoda uudenlaisia toimintatapoja, joissa paikallisten oppilaitosten vahvuuksia voidaan entistä paremmin ja tehokkaammin hyödyntää organisoimalla koulutustarjontaa uudella tavalla sekä toteuttamalla koulutusta toimialan avainasiakkaiden toivomalla tavalla lähellä yrityksiä.

<https://www.eura2014.fi/rrtiepa/projekti.php?projektikoodi=S20446>

Work Smart–Älykkäästi töihin, Karelia Ammattikorkeakoulu Oy

Karelia-ammattikorkeakoulun ja Pohjois-Karjalan koulutuskuntayhtymän toteuttama Work Smart -toiminta tähtää opiskelijoiden työnhakuvalmiuksien edistämiseen. Opiskelijat ja työelämän edustajat kohtaavat toisensa ohjatuissa Work Smart -verkostoitumistyöpajoissa, joissa työnantajat tutustuvat opiskelijoihin ja sparraavat heitä työelämään.

<https://www.eura2014.fi/rrtiepa/projekti.php?projektikoodi=S20008>

<http://www.karelia.fi/fi/koulutusta/989-work-smart-toiminnan-kautta-sujuvasti-koulun-penkilta-tyoelamaan>

Ydinosaajat – suurhankkeiden osaamisverkosto Pohjois-Suomessa, Centria ammattikorkeakoulu Oy

Pohjois-Suomen oppilaitosten yhteisellä verkostohankkeella valmistellaan koulutusorganisaatioiden yhteinen toimintamalli, jolla kehitetään organisaatioiden koulutussisältöjä vastaamaan suurhankkeiden ammattitaitovaatimuksiin.

<https://www.eura2014.fi/rrtiepa/projekti.php?projektikoodi=S20136>

SmartCampus, Jyväskylän yliopisto

Hankkeessa kehitetään SmartCampus-koulutusratkaisua. Tavoitteena on mm. kehittää vuorovaikutteisuutta, interaktiivisuutta ja opiskelijoiden osallistamista sekä aktivointia edesauttavia ratkaisuja. Hankkeella parannetaan SmartCampus-konseptin mukaisen koulutuksen laaduntarkkailua ja luodaan uusia laadunhallinnan työkaluja ja käytänteitä.

<https://www.eura2014.fi/rrtiepa/projekti.php?projektikoodi=S20073>

3.5. Sosiaalinen osallisuus ja köyhyiden torjunta (ESR)

Teema on koettu tärkeäksi ja hanketoiminta on lähtenyt ripeästi käyntiin. Toimintalinjalla on käynnistynyt vuoden 2015 loppuun mennessä 106 hanketta. Hankkeiden kohderyhmä on laajentunut edellisestä ohjelmakaudesta ja lähestymistapa on aiempaa yhteisöllisempi. Hankkeiden laatu on parantunut mm. Sosiaalisen osallisuuden edistämisen koordinaatiohanke - Sokran ja Sosiaalinen osallisuus ja työ- ja toimintakyvyn muutos koordinaatiohanke - Solmun ansiosta. Sokra-hanke on järjestänyt hankkeille suunnattuja aktivointitoimenpiteitä, sparraustilaisuuksia ja alueellisia hanketyöpajoja. Lisäksi se tukee kehittämistoimintaa verkottamalla hanketoimijoita ja tuottamalla tutkittua valtakunnallista ja alueellista tietoa osallisuudesta ja huono-osaisuudesta. Solmu-hanke kehittää toimintalinjan hankkeiden käyttöön työ- ja toimintakyvyn arviointimenetelmän sekä ohjelmaston indikaattorin.

Kolmas sektori on aktivoitunut hankkeissa niin pää- kuin osatoteuttajinakin. Järjestöjen kautta tapahtuva hanketyö on osaltaan pienentänyt hankekokoja, mutta samalla kohderyhmä on tavoitettu paremmin. Erilaiset kansalaistoimijalähtöisen kehittämisen toimintamallit ovat olleet sovitettavissa kunkin alueen kannalta sopivimmalla tavalla. Joillain alueilla myös kunnat ovat erittäin aktiivisia toimijoita. Yhteistyö Sosiaali- ja terveydenhuollon kansallisen kehittämissuunnitelman eli Kaste-rahoituksen ja Raha-automaattiyhdistyksen rahoituksen kanssa on onnistunut hyvin.

Hankkeissa on tuettu esimerkiksi nuorten elämänhallintataitoja, hyvinvointia ja aktiivista osallisuutta sekä kehitetty syrjäytymisvaarassa olevien henkilöiden palveluita, muun muassa erilaista matalan kynnyksen toimintaa. Näillä toimilla luodaan edellytyksiä kohderyhmän työelämätaitojen suunnitelmalliselle kehittämiselle. Mielenterveyskuntoutujat ovat uusi työtä kohti suuntaava kohderyhmä, mutta vammaisia, etnisiä vähemmistöjä ja muita syrjintää kokevia ryhmiä tulisi aktivoida hankkeiden piiriin vielä nykyistä enemmän.

Hanke-esimerkkejä:

Uudenmaan Martat ry että Kymenlaakson Martat ry ovat käynnistäneet nuorten arjen hallintaa tukevat hankkeet Elämä alkaa arjesta (S20041) ja Nappivalinnoilla sujuvaa arkea (S20419) – molemmat ovat osoitautuneet varsinaisiksi menestys Hankkeiksi, vaikka ideana on lähinnä käydä pienissä piireissä ihan arkisia asioita läpi – esimerkiksi miten hoitaa kotia ja omaa talouttaan. Uusista kohderyhmistä mielenterveyskuntoutujat ovat uusi tällä rahoituksella työtä kohti suuntaava ryhmä ja siitä esimerkkinä on Päijät-Hämeen Klubitalojen Kohti unelmia –hanke (S20039).

<https://www.eura2014.fi/rrtiepa/projekti.php?projektikoodi=S20041>

<https://www.eura2014.fi/rrtiepa/projekti.php?projektikoodi=S20419>

<https://www.eura2014.fi/rrtiepa/projekti.php?projektikoodi=S20039>

Hyvinvoiva Nuori , Nuorisokeskus Piispala

Hyvinvoiva Nuori -hanke tähtää koulutuksen ja työelämän ulkopuolella olevien 17-29 -vuotiaiden nuorten sekä yli 29-vuotiaiden vaikeasti työllistyvien yleisen hyvinvoinnin ja terveyden kokonaisvaltaiseen edistämiseen, osallisuuden tunteen vahvistamiseen ja nuorten elämänhallinnan taitojen parantamiseen. Hanke vahvistaa nuoren itsetuntoa ja minäpystyvyyttä sekä luo edellytyksiä työelämätaitojen suunnitelmalliselle kehitykselle.

Hankkeen toimenpiteet ovat pääosin ennalta ehkäiseviä ja niihin sisältyy mm. nuorelle tehtävä monipuolinen hyvinvoinnin ja osaamisen vahvistamisen toimeliaisuussuunnitelma, toimintamallia tukevan verkossa tapahtuvan vuorovaikutuksen lisääminen, harrastus- ja liikuntatoiminnan aktivointi, tarpeellinen viranomais- ja oppilaitosyhteistyö sekä runsaasti erilaista aktivointitoimintaa (mm. työleirit ja -kokeilut, kuntouttava työtoiminta, nuottavalmennus, työharjoittelujaksot). Hankkeessa otetaan käyttöön valtakunnallinen Kykyviisari - työ- ja toimintakyvyn mittaamenetelmä.

<https://www.eura2014.fi/rrtiepa/projekti.php?projektikoodi=S20412>

<http://www.piispala.fi/fi/info/toiminta-and-nuorisotyoe/hyvinvoiva-nuori/>

Hyvinvoinnin virtaa Mikkelissä, Mikkelin kaupunki

Hyvinvoinnin virtaa Mikkelissä on kansalaislähtöinen osallisuushanke, jonka avulla mikkeliiläisillä yhdistyksillä on mahdollisuus järjestää yhä enemmän matalan kynnyksen toimintaa. Pää tavoite on kaupunkilaisten osallistaminen hyvinvoinnin tuottamiseen yhteistyössä eri toimijoiden kesken. Hanke perustuu verkostotyöhön ja kokeilukulttuuriin. Kaupunkilaiset osallistetaan tuottamaan ideoita ja etsimään uusia ratkaisuja palvelujen tuottamiseen, tapahtumien järjestämiseen sekä toiminnan käynnistämiseen ja kehittämiseen.

<https://www.eura2014.fi/rrtiepa/projekti.php?projektikoodi=S20529>

<http://www.mikkeli.fi/tietoa-mikkelista/hankkeet-ja-projektit/hyvinvoinnin-virtaa-mikkelissa>

Väliasema – raide tulevaisuuteen, Sotkamon kunta

Hankkeen tavoitteena on luoda sotkamolainen malli ”Nuorisotakuun” toteuttamiseksi Sotkamossa osana nuorisotyön palvelujen laadullista kehittämistä. Tavoitteena on tuoda vaikeassa elämäntilanteessa olevien nuorten elämään hyvää oloa ja arjen rytmiä nuorten auttamiseksi. Hankkeen tavoitteena on kokonaisvaltainen elämänhallinnan tukeminen, sosiaalisten taitojen kehittäminen sekä mahdollisuus työllistyä ja etsiä itselle sopivaa alaa.

<https://www.eura2014.fi/rrtiepa/projekti.php?projektikoodi=S20004>

Laavu, Pudasjärven kaupunki

Hankkeen tavoitteena on luoda uusia ennaltaehkäiseviä hyvinvointi- ja työllisyyspalveluja syrjäytymisen ehkäisyyn ja köyhyyden torjuntaan. Tavoitteena on myös luoda kestävä ja kustannustehokas malli palvelujen tuottamiseen yhteistyössä kaupungin ja kuntayhtymän sekä kyläyhdistysten ja muiden kolmannen sektorin toimijoiden kanssa. Hankkeen kautta edistetään ja tuetaan kuntalaisten, ja erityisesti syrjäytymisvaarassa olevien tai jo syrjäytyneiden henkilöiden sekä muiden haastavassa tai vaikeassa työmarkkinatilanteessa olevien (mm. kotiäidit, maahanmuuttajat, nuoret ja syrjäytymisvaarassa olevat miehet) osallisuutta ja työllistymistä.

<https://www.eura2014.fi/rrtiepa/projekti.php?projektikoodi=S20059>

SOKU – Nuorten työelämäosallisuuden ja sosiaalisen kuntoutuksen kehittäminen, Lapin ammattikorkeakoulu Oy

Hankkeen tarkoitus on kehittää lappilaista toimintatapaa nuorten sosiaalisen kuntoutuksen edistämiseksi, lisätä asiakaslähtöisyyttä nuorten ohjauksessa, edistää uuden sosiaalihuoltolain mukaisten aktiivisuussuunnitelmien tekemistä ja toteuttamista sosiaalisen kuntoutuksen paikallisissa monialaisissa verkostoissa sekä kehittää tätä systeemiä koordinoivaa kokonaisjärjestelmää.

<https://www.eura2014.fi/rrtiepa/projekti.php?projektikoodi=S20203>

3.6. Tekninen tuki (EAKR ja ESR)

EAKR:n teknisellä tuella käynnistettiin yhteensä 14 hanketta. Rahoitusta käytettiin koko ohjelman hallinto-, valmistelu- ja toimeenpanotehtäviä hoitavan henkilöstön palkka-, matka- ja hallintokuluihin niin hallinto- ja toimeenpanoviranomaisissa kuin välittävissä toimielimissäkin. Tavoitteena on huolehtia ohjelman tehokkaasta toimeenpanosta. Rahoituksella on myös järjestetty viranomaisille sekä hankkeiden hakijoille suunnattua koulutusta. Toimet ovat olleet erittäin tärkeitä, sillä monet menettelyt, käytännöt ja ohjelman sisällöt poikkeavat edellisestä ohjelmakaudesta.

Ohjelmakauden alussa oli käytettävissä vielä jonkin verran edellisen ohjelmakauden teknistä tukea.

Teknisellä tuella katetaan vain osa ohjelman hallinnoinnista aiheutuvista kuluista, osa maksetaan kunkin viranomaisen toimintamäärärahoista.

ESR:n teknisellä tuella rahoitettiin yhteensä 3 hanketta. Rahoituksesta suurin osa käytettiin uuden tietojärjestelmäkokonaisuuden rakentamiseen, jota on kuvattu tarkemmin luvun 6 kohdassa *Rakennerahastojen sähköiset palvelut / e-koheesio*. Tämän lisäksi rahoitusta on käytetty viestintään, jolla tehdään EU:n rakennerahastoista rahoitettavaa hanketoimintaa tunnetuksi, kerrotaan tuloksista ja tiedotetaan rahoitusmahdollisuuksista potentiaalisille hakijoille. Keskeinen viestinnän väline on rakennerahastot.fi -verkkopalvelu. Tämän lisäksi viestinnän määrärahoja käytetään kokousten ja tilaisuuksien kustannuksiin, julkaisuihin sekä käänöskustannuksiin.

Teknistä tukea käytettiin myös ohjelmasta tehtävän arvioinnin esiselvitykseen. Varsinaisesti arviointityö käynnistyy vuonna 2016.

4. OHJELMAN JA TOTEUTETTUJEN TOIMENPITEIDEN TEHOKKUUTEEN VAIKUTTAVAT SEIKAT

Toimintaympäristö

Rakennerahasto-ohjelman toteutukseen ja tuloksellisuuteen ovat vaikuttaneet toisaalta heikko taloudellinen tilanne yrityksissä ja toisaalta julkisen sektorin toimintoja koskevat säästöt. Joillain alueilla kansainvälisten yritysten rahoitus hankkeille on kuitenkin lisääntynyt aiemmasta ja yksityisen rahoituksen saaminen on asetettu rahoituksen saamisen ehdoksi. Taloudellisesta tilanteesta johtuen joissain tapauksissa hankkeiden koko on pienentynyt ja kesto lyhentynyt. Tämä on lisännyt hankkeiden valmisteluun ja koordinointiin liittyvää työtä, mutta on vaikuttanut myös siihen, että kehittämistyön rytmi ja tehokkuus ovat parantuneet. Tiukassa taloudellisessa tilanteessa toimijat eivät silti ole voineet saada niin merkittäviä tuloksia kuin muutoin olisi ollut mahdollista.

Turvapaikanhakijoiden määrän kasvun johdosta ohjelma-asiakirjan muutokseen ei ole tarvetta, sillä niin EAKR- kuin ESR-hankkeissa voidaan huomioida turvapaikanhakijoille ja muille maahanmuuttajille suunnatavat toimet nykyisenkin ohjelman puitteissa.

Hallinointi

Hankehakijat ja -toteuttajat ovat yleensä samoja institutionaalisia hakijoita, joilla on sekä osaamista hanke-toiminnasta sekä taloudellisia ja muita resursseja hankkeiden toteuttamiseen. ESR:n osalta erityistavoite *10.1 Työelämän ulkopuolella olevien työ- ja toimintakyvyn parantaminen* on ilahduttavasti lisännyt kansalaisjärjestöjen mielenkiintoa hanketoteutukseen. Myös 6Aika-strategian mukaisten hankkeiden kautta on tavoitettu uusia toimijoita rakennerahastotoimintaan. Haasteena on kuitenkin ollut rakennerahasto-ohjelman ja 6Aika-strategian yhteensovittaminen ja osittain myös kuutoskaupunkien sitoutuminen ITI-strategian toteutukseen. Kaupunkien osaamista rakennerahastotoiminnassa on pyritty tukemaan lisäämällä koulutusta ja ohjeistusta rakennerahastorahoituksesta. 6Aika-strategian käytännön toteutus hankkeiden kautta on lähtenyt liikkeelle ennakoitua hitaammin.

Eriyisten valintaperusteiden on nähty mahdollistavan hankkeiden arvioinnin maakuntien strategioissa tunnistettujen kehittämiskohteiden näkökulmasta. Ohjelmalla tuetaan myös maakuntien älykkään erikoistumisen strategioiden toteutumista. Valtakunnallisilla hankkeilla on pystytty kehittämään toimintaa, joka on hyödynnettävissä laajasti.

Joillakin alueilla on siirrytty kaksivaiheiseen hakuun, mikä on säästänyt aikaa ja vaivaa sekä hakijoilta että rahoittajilta. Yksinkertaistetut kustannusmallit ja sähköinen asiointi ovat edelliseen kauteen verrattuna merkittävästi helpottaneet hankehallintoa niin toteuttajan kuin välittävän toimielimen osalta ja tällä hetkellä rakennerahastohankkeiden maksatukset kyetään hoitamaan vaaditussa 90 päivässä. Niin hankkeiden toteuttajat kuin rahoittajatkin kaipaavat lisää yksinkertaistamistoimia ja byrokratian vähentämistä.

Yrityslähtöisissä hankkeissa hankkeiden toteuttajat haluavat välttää tuen määrittelyä de minimikseksi. De minimis –päätöksen pelätään estävän muun de minimis -ehtoisen tuen hankinnan lähivuosina ja de minimuksen hallinointi koetaan vaikeaksi. Jos de minimis -toimenpiteitä tarpeettomasti vältellään, hankkeen toimenpiteet saatetaan suunnitella niin yleiselle tasolle, että yritysten voi olla vaikea nähdä hankkeen hyötyä omalle toiminnalleen eikä hankkeista saada ohjelman tavoittelemia tuloksia.

Vähähiilisyysseurannan rajaaminen vain erityistavoitteisiin *3.1 Pk-yritysten energiatehokkuuden edistäminen* ja *3.2 Uusiutuvan energian ja energiatehokkaiden ratkaisujen kehittäminen* on nähty ongelmalliseksi.

Vähähiilisyttä edistäviä hankkeita on myös muissa erityistavoitteissa, joissa puolestaan kerätään muita ohjelman kannalta olennaisia indikaattoreita.

Rakennerahastojen sähköiset palvelut / e-koheesio

Suomessa käytetään ESR- ja EAKR-rakennerahastotoiminnan hallinnointiin hajautettua selainpohjaista tietojärjestelmäkokonaisuutta, joka koostuu neljästä erillisestä tietojärjestelmästä: EURA 2014-, TUKI2014- ja Eval-järjestelmästä sekä ESR Henkilö -palvelusta. Järjestelmistä on lisäksi integraatiot mm. kirjanpito- ja maksuliikennejärjestelmiin. Hallintoviranomaisen EURA 2014 -järjestelmä toimii koko rakennerahastotoiminnan hallinnoinnin pääjärjestelmänä.

Tietojärjestelmäkokonaisuuden avulla kerätään, tallennetaan ja säilytetään digitaalisessa muodossa kustakin hankkeesta tietoja, jotka ovat tarpeen seurantaan, arviointia, varainhoitoa, varmuuksia ja tarkastamista varten ja joihin kuuluvat tarvittaessa myös tiedot yksittäisistä osallistujista ja sukupuolen mukaan eritellyt tiedot indikaattoreista. Tämän toteuttamiseksi tietojärjestelmiin on tehty merkittävä investointi ja sen myötä on saavutettu iso digiloikka asiakaspalvelussa ja viranomaistyössä.

Yleisasetuksen artiklan 122(3) ns. e-koheesiovaatimukset ovat keskeisimmiltä osiltaan täyttyneet 31.12.2015 mennessä. EURA 2014 -järjestelmän ensimmäinen versio on otettu käyttöön ohjelmakauden toimeenpanon käynnistyttyä 5.5.2014. EURA 2014 on Suomessa ensimmäinen tietojärjestelmä, jossa asiakkaat asioivat lakisääteisesti pelkästään sähköisesti.

ELY-keskusten yritystukilain (9/2014) nojalla rahoittamien hankkeiden hallinnointiin tarkoitettua TUKI2014-järjestelmää ja Tekesin Eval-järjestelmää käytetään EURA 2014 -järjestelmän rinnalla EAKR-hankkeiden hallinnointijärjestelminä. Tästä kokonaisuudesta käytetään nimitystä hybridimalli. TUKI2014-järjestelmän ensimmäinen versio on otettu käyttöön 15.9.2014. Ohjelmakauden 2014-2020 toiminnot ovat olleet mahdollisia Eval -järjestelmässä 1.6.2014 alkaen. Myös TUKI2014- ja Eval -järjestelmässä rahoitettavissa hankkeissa on hakijoilla ja tuensaajilla käytössä sähköinen asiointi.

EURA 2014 -järjestelmä on saanut virallisen arkistolaitoksen myöntämän sähköisen arkistoinnin lupapäätöksen 23.9.2015. TUKI2014-järjestelmän sähköisessä arkistoinnissa hyödynnetään ELY-keskusten USPA-järjestelmää, joka on saanut arkistointilaitoksen virallisen sähköisen säilyttämisen luvan 1.1.2016. Tekesissä on arkistolaitosten hyväksymä SÄHKE2 -normin mukainen sähköinen arkistointi ollut käytössä jo vuodesta 2010 lähtien.

Ohjelmakauden 2014-2020 rakennerahastotietojärjestelmien kehittäminen jatkuu edelleen. EURA 2014 -järjestelmän seuranta- ja loppuraporttiosiot otettiin käyttöön alkuvuodesta 2016, TUKI2014 -järjestelmässä jo vuonna 2015. ESR:n osallistujakohtaisten tietojen käsittelyyn tarkoitettu ESR Henkilö -palvelu otettiin käyttöön marraskuussa 2015.

Myös viranomaisten välinen tiedonvaihto toimii jo suurelta osin sähköisesti. Esimerkiksi paikan päällä tehtäviin varmuuksiin, tarkastusviranomaisen tarkastuksiin ja niistä aiheutuviin jatkotoimenpiteisiin sekä komission maksupyyntöön tarvittavat toiminnot ovat vielä keskeneräisiä. Toiminnot käynnistyvät vuoden 2016 aikana eli kaikki tiedonvaihto viranomaisten välillä tulee näiltäkin osin olemaan sähköistä.

Ohjelman edistyminen suhteessa asetettuihin tavoitteisiin

Koska ohjelman toteuttamisessa ollaan yhä alkuvaiheessa eivätkä useat hankkeet ole edenneet vielä maksatusvaiheeseen, ollaan tavoitteiden saavuttamisen arvioimisessa yhä epävarmalla pohjalla. Mikäli yleinen taloustilanne jatkuu heikkona, hankkeiden muun rahoituksen kerryttäminen säilyy hankalana. Usein kool-

taan hieman isommat hankkeet tuottavat pieniä hankkeita enemmän indikaattoreiden mukaisia tuotoksia ja juuri niiden kokoon saaminen on hankalaa taloudellisen laman aikana. Kuitenkin nyt saatavissa olevien toteumatietojen ja rahoitettujen hankkeiden suunnitelmatietojen valossa on pääteltävissä, että ohjelman tavoitteet tultaneen saavuttamaan, mikäli toimintaympäristö ei muutu entistäkin haasteellisemmaksi. Viestinnässä on pyritty korostamaan hankkeiden tuloksellisuutta ja indikaattoreiden merkitystä hankearviointia tehtäessä. Näin pyritään varmistamaan ohjelmakauden alusta saakka tavoitteiden toteutuminen.

EAKR-hankkeille asetetun vähähiilisyystavoitteen saavuttamiseen tulee edelleen kiinnittää huomiota muun muassa käynnistämällä erillisiä hakuja erityistavoitteisiin 3.1 ja 3.2.. Jatkossa myös 6Aika-hakukierroksilla tullaan kiinnittämään enemmän huomiota vähähiilisyystavoitteeseen.

Haasteita on myös 6Aika-strategian toteuttamisessa täysimääräisenä (5 % EAKR-rahoituksesta), sillä toteutus on käynnistynyt takkuillen. Kuutoskaupunkeja pyritään tukemaan strategian toteutuksessa erityisesti rakennerahasto-ohjelman ja sitä ohjaavan lainsäädännön asiantuntijuudella, mutta osittain ratkaisujen täytyisi löytyä kuutoskaupunkien keskinäisessä ja sisäisessä toiminnassa.

ESR-hankkeissa haasteellisimmalta vaikuttaa tässä vaiheessa toimintalinjassa 3 yli 54-vuotialle ja toimintalinjassa 4 pelkän perusasteen suorittaneille asetetut tavoitteet. Näihin kiinnitetään tulevaisuudessa erityistä huomiota.

5. OHJELMAN TOTEUTUS SUURALUEITTAIN

5.1. Etelä-Suomi

Etelä-Suomen suuralueella rahoittajavastuut on jaettu Uudenmaan liiton ja Hämeen ELY-keskuksen välillä. Uudenmaan liitto koordinoi Etelä-Suomen Euroopan aluekehitysrahasto (EAKR) –hankkeita ja Hämeen ELY-keskus Euroopan sosiaalirahasto (ESR) –hankkeita sekä yritystukia (EAKR).

Etelä-Suomen maakuntien painotukset ja intressit näkyvät rahoitettavissa hankkeissa. Maakuntien painotukset ja maakuntaohjelmien tavoitteet on sovitettu onnistuneesti rakennerahasto-ohjelman tavoitteiden kanssa yhteneviksi. Vuonna 2015 Etelä-Suomen yhteiseksi tavoitteeksi Euroopan aluekehitysrahaston (EAKR) hankkeissa määriteltiin uusiutuva energia ja energiatehokkaat ratkaisut. Yhteisen painotuksen valitseminen on parantanut Etelä-Suomen EAKR-hankkeiden kohdentumista vähähiilisyttä edistäviin hankkeisiin.

Euroopan sosiaalirahaston (ESR) hankkeissa koko alueen kattavina teemoina on vuonna 2015 ollut Tuottavaa ja tuloksellista työelämää, Luovaa osaamista ja Kotona Suomessa esimerkiksi nuorten, ikääntyvien ja maahanmuuttajien työllisyys, alueiden älykkääseen erikoistumiseen liittyvät osaamistarpeet ja kasvu- ja rakennemuutosalat, siirtymävaiheet sekä sosiaalinen osallisuus ja kansalaistoimijalähtöinen kehittäminen. Maahanmuuttajien, ohjaamojen ja luovien alojen hanketoimintaa on rahoitettu valtakunnallisista kehittämisohjelmista. Lisäksi yrityksiä on tuettu EAKR-rahoitteisilla yritysten kehittämisavustuksella ja toimintaympäristöavustuksilla.

Hankkeissa on kohdistunut toimenpiteitä niin pk-yrityksiin, järjestöihin kuin kansalaisiin. Hankkeita on toteutettu laajalla skaalalla tavoittaen monenlaisia kohderyhmiä. Toteuttajat edustavat myös laajaa joukkoa, mukana on kuntatoimijoita, kouluttajaorganisaatioita, kehittämisyrityksiä, yhdistyksiä ja kansalaisjärjestöjä.

Hankkeiden toiminnan tarpeet ovat nousseet niin paikallisista lähtökohdista kuin suuremmista, jopa globaaleista, haasteista.

Toimenpiteissä on autettu yrityksiä luomaan yritysverkostoja ja kehittämään omaa liiketoimintaa, myös yritysten kansainvälistymistä on edistetty hankkeiden toimenpiteiden välityksellä. Hankkeissa on toteutettu vähähiilisyttä tukevaa toimintaa sekä luotu uusia ratkaisuja hyödyntäen resurssitehokkuutta, vihreää taloutta ja biotaloutta. Toimenpiteillä on luotu edellytyksiä uusille avauksille ja olemassa olevan liiketoiminnan kehittämiseksi. Hankkeilla on pyritty löytämään uudenlaisia ratkaisuja heikossa työmarkkina-asetuksessa olevien työllistymiseen, koulutuksen läpäisyyn ja tehokkaisiin siirtymävaiheisiin. Hankkeissa pilotoidaan myös alueen tarpeisiin entistä paremmin sopivia täydennyskoulutuksia. Sosiaalisen osallisuuden ja köyhyyden torjunta on myös koettu tärkeäksi teemaksi Etelä-Suomessa ja tältä osin on päästy hyvin käyntiin.

Lisäksi alueella toteutetaan kestävästä kaupunkikehittämisestä 6Aika-strategiaa, jonka ensisijainen tarkoitus on vahvistaa Suomen kilpailukykyä käyttämällä suurimpia kaupunkeja uusien innovaatioiden kehitys- ja kokeiluympäristöinä.

5.2. Länsi-Suomi

Pirkanmaan liitto järjesti vuoden 2015 aikana kaksi rahoituksen hakukierrosta valtakunnallisen hakurytmin mukaisesti: ensimmäinen päättyi helmikuussa ja jälkimmäinen syyskuussa. Lisäksi joulukuussa 2015 avautui haku, joka päättyi helmikuussa 2016. Keski-Suomen ELY-keskus järjesti vastaavasti kaksi alueellista ESR-hakukierrosta Länsi-Suomen RR-ELY:n alueella (7 maakuntaa).

Pirkanmaan liitto oli vuoden 2015 loppuun mennessä tehnyt myönteisen rahoituspäätöksen 89 hankkeelle. Toimintalinjan 2 erityistavoitetta 4.1 toteutti niin hankkeiden lukumäärän osalta (57 kpl) kuin euromääräisesti (suunnitellun julkisen rahoituksen määrä yli 19 milj. euroa) tarkastellen eniten hankkeita. Erityistavoite 3.2 oli luvuiltaan seuraavaksi suurin (22 hanketta, 4,9 milj. euroa).

Yritysten kehittämisavustuksissa on ELY-keskuksella jatkuva haku. ELY:n yritysten kehittämisavustusten kysyntä on kesän pienen notkahduksen jälkeen ollut vilkasta. EAKR-tukea toimintalinjoissa 1 ja 2 on myönnetty vuoden 2015 loppuun mennessä 17,6 M€ (2/3 myönnetystä valtuudesta), yhteensä 210 päätöstä. Pääosin on kuitenkin sidottu kansallista valtuutta, joka haluttiin käyttää ensin mahdollisimman täysimääräisesti. EAKR-rahoitus yritysten kehittämisavustuksissa tulee painottumaan tuleville vuosille. ESR-ohjelmassa on sidottu alueosiossa 11,4 M€. Valtakunnallisiin toimenpidekokonaisuuksiin sidottiin yhteensä 4,3 M€.

16.2.2015 päättyneessä haussa Pirkanmaan liittoon jätettiin 35 hakemusta. Haussa mm. Pirkanmaalla haettiin vähähiilisyttä edistäviä hankkeita ja Satakunnassa kansainvälisten rahoitushakemusten valmistelua tukevia lump sum -hankkeita. Lokakuun alussa päättyneessä haussa Pirkanmaan liittoon jätettiin neljästä maakunnasta 27 hakemusta. Pirkanmaa ei ollut mukana tässä haussa. ELY-keskuksen ESR-hakuun 16.2.2015 jätettiin 109 hakemusta ja toiseen hakuun 60. Toisessa haussa läpileikkaavana teemana oli digitalisaation hyödyntäminen.

Edelliseen ohjelmakauteen nähden fokusoidumpi ohjelma on jossain määrin kaventanut hakijakuntaa. Länsi-Suomessa toteutetaan vuonna 2016 toimia, joiden tavoitteena on aktivoida uusia ja tällä kaudella passivoituneita hakijoita (hankevaikuttavuuskierroksella/Temaattiset torstait). Hakijaorganisaatioista huomattavan monien henkilöstöä on viime vuosina karsittu. Tämä on vähentänyt resursseja hankesuunnittelusta ja toteutuksesta. Tämä on myös hankaloittanut uusien hakukäytäntöjen omaksumista. Huolena on myös hakijakunnan kapeutuminen. Erityisesti seudullisten kehitysyhtiöiden hakemukset ovat vähentyneet, mikä on entisestään lisännyt maakuntien keskusseutujen korostumista hankerahoituksen kohteena. Ympäröivää

maaseutua on vaikea saada mukaan hanketoimintaan. Taloudellinen lama heijastuu niin ikään hakemusten määrissä. Erityisesti kuntien tiukka taloudellinen tilanne vaikeuttaa muun rahoituksen kerryttämistä.

Ohjelmakauden edetessä hakemusten taso on parantunut hakukierros kierrokselta. Hanesuunnitelmien ohjelmanmukaisuus on vahvistunut. Kun ensimmäisellä hakukierroksella vuonna 2014 hakijoilla oli vielä selvästi hankaluuksia hahmottaa uuden ohjelman muutoksia vanhaan ohjelmaan verrattuna, vuoden 2015 hauissa oli tapahtunut selkeää edistystä. Tämä korostui entisestään vuoden 2015 joulukuussa avautuneen hakukierroksen hakemuksia arvioitaessa. Vaadittuja kumppanuuksia on kehittynyt ja yritysten mukanaolo hankkeissa selvästi lisääntynyt edelliseen ohjelmakauteen verrattuna.

Määrärahojen vähentyminen on lisännyt rahoittajaviranomaisen proaktiivisuutta ja strategista suunnittelua maakunnan kannalta tärkeistä rahoituskohteista, jotka samalla toteuttavat rakennerahasto-ohjelmaa.

Vaikka ohjelma on sisällöllisesti aiempaa rajatumpi, se mahdollistaa hyvin monenlaista kehittämistoimintaa. Liittojen rahoitusinstrumentit vähenivät jossain määrin uuden ohjelman myötä, mutta ohjelman rajaukset eivät ole estäneet minkään maakunnan osalta jonkin sille tärkeän kehittämiskokonaisuuden rahoittamista. Näin ollen voidaan katsoa, että ohjelman sisällölliset painopisteet ovat olleet onnistuneita myös maakunta-ohjelmien näkökulmasta.

Myönteisenä seikkana ohjelman toteutuksessa on eräiden maakuntien osalta havaittu lisääntyneitä yhteistyötä hanketoimijoiden kesken ja tämän myötä yhteishankkeiden määrän kasvua. Ohjelman painotukset ovat saattaneet yrityksiä ja tutkimusorganisaatioita tekemään entistä läheisempää yhteistyötä. Ylimaakunnallisten hankkeiden kokonaismäärä on toistaiseksi varsin pieni, mutta erityisesti amk-kentässä toimijat ovat lisääntyvässä määrin oppineet etsimään synergiahyötyjä yhteistoiminnasta muiden alueiden ammatti- korkeakoulujen kanssa.

5.3. Itä-Suomi

Ohjelma on keskeisiltä osiltaan toteutunut hyvin Itä-Suomessa. Kehittämishankerahoitus keskittyy maakuntien kehittämisen painopisteisiin ja erityisesti älykkään erikoistumisen kärkiin. Osaamista, toimintatapoja ja infrastruktuuria on vahvistettu, mikä parantaa valmiuksia vastata rakennemuutokseen. Yritystoiminnan kehittämisenäkökulma on hankkeissa esillä suoraan tai välillisesti. Erityistä huomiota on kiinnitetty olemassa olevien tutkimus- ja kehitysympäristöjen tehokkaampaan hyödyntämiseen yritystoiminnan kehittymisessä. Kansainvälistymistä on aktivoitu. Rahastojen (EAKR ja ESR) yhteiskäyttöä on toteutettu monissa hankekokonaisuuksissa.

Etelä-Savon ELY-keskus rahoitti Etelä-Savossa, Pohjois-Karjalassa ja Pohjois-Savossa yritysten kilpailukykyä edistäviä pk-yritysten kehittämishankkeita lähes 36 milj. eurolla. Rahoitettujen 195 hankkeen odotetaan käynnistävän yli 125 milj. euron kehittämisinvestoinnit, lisäävän hakijayritysten liikevaihtoa n. 400 milj. eurolla ja lisäävän vientiä yli 230 milj. eurolla. Uusia työpaikkoja odotetaan syntyvän n. 1 500. Kilpailukykyä haetaan kehittämällä uusia tuotteita, palveluja ja ratkaisuja, tuottavuutta ja kansainvälistymistä sekä aineellisin ja aineettomin investoinnein. Uusia patenteja arvioidaan syntyvän lähes 70 kpl ja muita aineettomia oikeuksia yli 180 kpl.

Etelä-Savossa EAKR-kehittämishankerahoitus on painottunut yritysten kansainvälistymisen sekä maakunnan älykkään erikoistumisen strategian mukaisen tutkimuksen ja pilotoinnin edistämiseen. Maakunnassa on painotettu metsäbiomassan uusien tuotteiden ja tuotantoprosessien kehittämiseen, puhtaan veden ja ympäristöturvallisuuden edistämiseen sekä digitaalisen tiedonhallinnan kehittämiseen.

Pohjois-Karjalassa on vahvimmin tuettu teknologia ja materiaalit -aluetta, johon sisältyy muovi- ja metalliteollisuus, materiaalitekniikka sekä ICT-sektori. Keskiössä on ollut myös metsäbiotalous, johon sisältyy vä-

hähiiilisen talouden kehittäminen. Lisäksi rahoitusta on ohjattu matkailuun ja luoviin aloihin sekä kivi- ja kaivannaistuotantoon.

Pohjois-Savossa rahoitus on pääosin kohdistunut maakunnan älykkään erikoistumisen alojen kehittämiseen. Eniten on rahoitettu kone- ja energiateknologiaa, jolla on suurin taloudellinen vaikutus maakunnassa. Muita kärkialoja ovat puu- ja biojalostus, elintarvikkeet, terveystklusteri sekä vesi ja ilma.

Helmikuun hankehaun yhteydessä toteutettiin kaivannaissalan ja puualan teemahaut, joilla haluttiin vauhdittaa aloihin liittyvää kehitystyötä Itä- ja Pohjois-Suomessa. Eri rahoittajille jätettiin yht. 26 hankehakemusta, jotka jakaantuivat melko tasaisesti molempiin teemoihin. Hakemuksista osa oli hyvin laajoja monen maakunnan kattavia hankekokonaisuuksia, ja osa pienempiä hankkeita, joilla haettiin vastauksia tarkasti määriteltäisiin kehittämishaasteisiin. Yleisenä haasteena hankkeissa oli tutkimusnäkökulman yhdistäminen riittävän konkreettisella tavalla elinkeinolähtöiseen kehittämiseen.

ESR-osio on Itä-Suomessa toteutunut hyvin ja maakuntien yhteistyö kehittämispainopisteiden valinnassa on edistänyt ohjelman hallinnointia. Työllisyyden edistämisen eri toimet, etenkin nuorten ja heikossa työmarkkina-asemassa olevien osalta, ovat olleet aktiivisen kehittämisen kohteena. Pk-yritysten tuottavuuskehitys ja työhyvinvointi on ollut tärkeä kehittämisen kohde. Pk-yritysten kilpailukyvyyn parantamiseksi on aktivoitu hankkeita tuottavuuden edistämiseksi.

Koulutuksen ja työelämän siirtymävaiheita tukevien toimien toteutus vaihtelee maakunnittain. Etelä-Savossa ohjaamotoinnit ovat toteutuneet laajasti, samoin Pohjois-Karjalassa on hankkeita tähän kokonaisuuteen. Pohjois-Savossa toimenpiteitä on kohdistunut erityisesti ammatillisen koulutuksen työelämäyhteistyön kehittämiseen. Kasvualoja tukevaa koulutuksen kehittämistä on edistetty ohjelmassa erityisesti metsä- ja biotalouden sektoreilla sekä digitaalisessa liiketoimintaosaamisessa.

Toimintalinjan 5 toteutuksen onnistumista on auttanut laaja kansalaistoimijoiden osallistuminen ohjelman toteutukseen. Kansalaistoimijalähtöinen kehittäminen kaupunkialueilla on tuonut mukanaan uusia toteuttajia ja kohderyhmää lähellä olevia hankkeita.

Viestinnässä panostettiin rakennerahastot.fi -verkkoviestintään, jonka alueellisen osion sisällöntuotanto ja ylläpito oli aktiivista. Rakennerahasto-ohjelman 16.2. ja 1.10.2015 päättyneistä hankehauista ilmoitettiin sanomalehdissä ja rakennerahastot.fi -sivuilla. Lisäksi Pohjois-Savossa järjestettiin oma maakunnallinen 29.5. päättynyt hankehaku. Alueellinen viestintäverkosto, maakuntaliittojen ja ELY-keskusten muodostama Itä-Suomen rakennerahastojen viestinnän työryhmä valmisteli rakennerahastojen viestinnän vuosisuunnitelman ja toimeenpanon mm. julkaisemalla Itä-Suomen rakennerahastojen uutiskirjeitä ja järjestämällä Itä-Suomen rakennerahastopäivät 2015 Varkaudessa 29.–30.10. Tilaisuus juhlisti 20-vuotista rakennerahastotoimintaa Itä-Suomessa ja kokosi yhteen 150 EAKR ja ESR -hankkeiden parissa työskentelevää.

5.4. Pohjois-Suomi

Pohjois-Suomen alueella ohjelman toteutus on edennyt hyvin pienestä alkukankeudesta huolimatta. Hakuja on järjestetty vähintään kaksi kertaa vuodessa ja hakemuksia on tullut runsaasti. Rahoitus on saatu sidottua hyviin hankkeisiin ja maksatukset ovat käynnistyneet. Ohjelman keskeisenä tavoitteena oleva vähähiiilisten hankkeiden määrän saavuttaminen vaatii vielä lisäpanostusta neuvontaan.

EAKR-osarahoitteisia yritysrahoituksen välineitä ovat yrityksen kehittämisavustus ja yritysten toimintaympäristön kehittämisavustus. Kysyntä on pysynyt hyvällä tasolla taloustilanteesta huolimatta. Yritysten to-

teuttamat hankkeet ovat liittyneet mm. kansainvälistymiseen ja kasvuun, digitaalisuuteen ja sähköisiin toimintamenetelmiin, tuotantoprosessien tehostamiseen sekä uusien tuotteiden ja palvelujen kehittämiseen. Yritysten toimintaympäristön kehittämisavustuksella rahoitettiin suoraan pk-yrityksiin vaikuttavia hankkeita, joissa teemoina olivat mm. virtuaaliympäristöt, peliala, biotalous ja digitaalisuus.

Itä- ja Pohjois-Suomessa toteutettavissa liikennehankkeissa on tuettu mm. matkailualueiden ja teollisuusalueiden toimintaympäristöjen kehittämistä ja alueiden yritysten saavutettavuutta. Hankkeiden arvioidaan parantavan 217 yrityksen saavutettavuutta ja synnyttävän noin 36 miljoonan euron edestä pk-yritysten investointeja.

Maakuntien erikoistuminen näkyy vahvasti hankevalinnoissa erityisesti toimintalinjalla 2. Keski-Pohjanmaalla keskiössä on alueen luonnonvarojen ja kemian yhdistäminen biotalouden liiketoiminnan edistämiseksi sekä myös pk-yritysten kasvun ja kansainvälistymisen edistäminen. Lapissa vahvoina ovat arktisen erikoistumisen teemat mm. avaruusteknologia, lumi- ja kylmätestaus, olosuhdeosaaminen ja kaivostoiminta. Kainuussa panoksia on kohdistettu mm. mittaustekniikan kehittämiseen peli- ja simulaatioalalla ja liikuntateknologiassa. Pohjois-Pohjanmaalla painopisteinä ovat olleet mm. metalliala, ja mikroyritysten kehittäminen ja ICT-alan rakennemuutokseen vastaaminen. Matkailu on kehittämiskohteena Lapin, Kainuun ja Pohjois-Pohjanmaan maakunnissa. Kansainvälistyminen on myös keskeinen teema monissa hankkeissa.

Euroopan sosiaalirahaston toimeenpano on käynnistynyt ripeästi Pohjois-Suomessa. Rahoitettujen ESR-hankkeiden keskeisiä painotuksia olivat nuorisotakuun ja ikääntyneiden työllisyyden edistäminen, mikro- ja pk-yritysten tuottavuuden ja työhyvinvoinnin parantaminen sekä maahanmuuttajien kotouttaminen. Yleisestä taloudellisesta tilanteesta johtuen mm. työllisyshankkeiden tarve on suuri; ESR-toiminnassa on yhteen sovitettu kansallista työvoimapolitiikkaa ja hankkeiden toimintaa. ESR-hankkeilla on edistetty oppilaitosten valmiuksia vastata työelämän tarpeisiin sekä heikoimmassa työmarkkina-asemassa olevien sosiaalisen osallisuuden tukemista.

5.5. Valtakunnallinen toiminta

ESR:n rahoituksesta noin 25 % käytetään valtakunnalliseen toimintaan. Sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonalalla kaikki rahoituspäätökset tehdään ministeriössä, työ- ja elinkeinoministeriön ja opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnaloilla sitä vastoin rahoituspäätösten tekeminen on delegoitu rakennerahasto-ELY-keskuksille.

Hankkeissa rakennetaan koulutuksen järjestäjien valtakunnallisena yhteistyönä koulutuspolkuja ja koulutustarjotinta, joiden avulla opiskelija voi siirtyä joustavasti koulutusosalta ja –muodosta toiselle ja valita opintoja eri oppilaitoksista. Korkeakouluopintoihin sisältyvän työharjoittelun uudistustyön tavoitteena on nopeuttaa opintoja ja siirtymistä työelämään. Samoin on kehitetty oppisopimusta koskevia menettelyjä, joilla saatetaan yhteen yritys ja oppisopimuksesta kiinnostunut opiskelija.

Uudistuvien kasvu- ja rakennemuutosalojen tarpeisiin kokeillaan uudentyyppisiä valtakunnallisia koulutusmuotoja, joilla haetaan parempaa ketteryyttä ja joustavuutta perinteisiin tutkintokoulutuksiin ja täydennyskoulutuksiin nähden. Lisäksi on aloitettu myös kehittämään aikuiskoulutuksen ennakoitumallia (menetelmä, prosessi, verkosto, tiedonkulkujärjestelmä). Mallissa huomioidaan aikuisväestön keskipitkän ja pitkän aikavälin koulutustarpeet kaikissa opetushallinnon alaisissa ja ammatillisesti suuntautuneissa koulutusmuodoissa. Lisäksi mallissa hyödynnetään lyhyen aikavälin ennakoititiedosta jalostettua trenditietoa. Ennakointimalli on nopeasti reagoiva ja työelämän kannalta joustava.

Lisäksi tavoitellaan luovan osaamisen hyödyntämistä kasvu- ja rakennemuutosaloilla toimivissa yrityksissä ja liike-elämässä, oppilaitoksissa ja julkisella sektorilla. Tavoitteena on niin taiteen ja kulttuurin alojen toimijoiden kuin kasvu- ja rakennemuutosalojen toimijoiden entistä vahvempi yhteistyö. Esimerkiksi on aloitettu kehittämään kulttuurituottajien ja luovien alojen välittäjäammateissa työskentelevien osaamista palveluiden kehittämiseksi yhteistyössä matkailualan yritysten kanssa, pelialan koulutuksen saaneiden osaamista hyötypelien ja -sovellusten kehittämiseen sekä muotoilijoiden ja metsäbioalan toimijoiden yhteistyötä uusien palveluiden ja tuotteiden kehittämiseksi.

Osallisuus-teeman valtakunnallisessa toiminnassa kehitetään mm. sosiaalisen kuntoutuksen toimintamalleja, tuetaan osatyökykyisten työssä jaksamista ja työhön palaamista, kehitetään ja vakiinnutetaan työllistämistä edistävän monialaisen yhteispalvelun toimintaa sekä kehitetään osuuskuntatoiminnan mallia heikoimmassa työmarkkina-asemassa oleville. Nuorten hyvinvointia ja aktiivista osallisuutta edistetään taiteen keinoin. Saamelaisalueen ulkopuolella asuvien saamelaiden osallisuuden ja yhteisöllisyyden vahvistamisella sekä heidän työmarkkinaosuutensa parantamisella tuetaan syrjintää ja huono-osaisuutta kokevien ryhmien sosiaalista osallisuutta. Suurimmassa osassa valtakunnallisia hankkeita on osahankkeita, jotka toimivat eri puolilla maata. Osatoteuttajista suurin osa on kuntia, kansalaisjärjestöjä tai muita kolmannen sektorin toimijoita.

Ohjaamot ovat alle 30-vuotiaille nuorille moniammatillisia ja hallinnonaloja yhdistävä palvelumuoto. Ohjaamojen tehtävänä on nuorten näkökulma huomioiden ohjata nuoria työhön, koulutukseen tai kuntoutukseen. Valtakunnallisessa toiminnassa yhteen sovitetaan ja kehitetään eri puolilla maata tehtävää Ohjaamo-toimintaa sekä koulutetaan palvelua tarjoavaa henkilöstöä.

Mikro- ja pk-yritysten tuottavuutta lisäävissä hankkeissa keskitytään mm. osaamisen johtamiseen, jonka avulla ymmärretään tuottavuuden ja työhyvinvoinnin keskinäisen yhteyden merkitys. Uudenlaisen toimintamallin avulla yritysten osaamisresurssit saadaan entistä tehokkaampaan käyttöön tuottavuutta lisäten.

ESR:n valtakunnallisen Tuottava ja tuloksellinen työelämä -koordinaatiohankkeen päätavoitteena on aktivoita ja tukea Työelämä 2020-hankkeeseen liittyviä kaikkien ELY-keskusten alueellisia verkostoja ja muita alueellisia työelämätoimijoita heidän omassa toiminnassaan. Koordinaatiohankkeessa pyritään pysyvään toimintatapojen muutokseen, jossa on valtakunnallisesti mahdollisuus vertailuun eri hankkeiden toimintamallien välillä. Lisäarvona verkoston toiminta tehostuu ja työelämätoimijoiden yhteistyö aktivoituu uusien toimintamallien ja työkalujen avulla. Pidemmällä aikavälillä luodaan malli pysyville työelämän kehittämisrakenteille. Jatkuvalla viestinnällä ja markkinoinnilla muutetaan asenteita työorganisaatioissa sekä työelämätoimijoiden keskuudessa.

Maahanmuuttajien kotouttamisen edistämiseksi suunniteltiin Kotona Suomessa –toimenpidekokonaisuus ennen kuin tiedettiin siitä, kuinka mittavassa määrin Suomeen tulee turvapaikanhakijoita vuonna 2015. Seitsemän aluekoordinaattorin perustehtävänä on laaja-alaisen kotouttamistyön kehittäminen omalla laajennetulla Ely-keskuksen maahanmuuttotyön alueella. Aluekoordinaattorit ovat tukeneet kehittämistyöllään Ely-keskusten ja kuntien välistä yhteistyötä, mm. järjestämällä ajankohtaisia tilaisuuksia ja organisoimalla verkostoja sekä tarjoamalla asiantuntijatukea kunnille mm. kotouttamisohjelmien päivittämisessä kuntien valmistautuessa pakolaisten vastaanottoon.

Kansallista rakennemuutoksiin ja muutosturvatilanteisiin liittyvää toimintaa täydennetään ja kehitetään valtakunnallisella hanketoiminnalla. Eri puolilla maata toimiva muutosturva-asiantuntijat ovat hankkeen kohderyhmää ja he myös muodostavat asiantuntijaverkoston pohjan. Toiminnalla edesautetaan osaavan työvoiman saatavuuden turvaamista, kehitetään toiminta- ja palvelumalleja irtisanovan ja rekrytoivan yrityksen kohtaamisen helpottamiseksi ja kehitetään TE-palveluja osana ennakoivaa rakennemuutoksen hallintaa. Yritysten ja työnantajien osaavan työvoiman saatavuutta parannetaan osaltaan myös edistämällä kansainvälistä liikkuvuutta mm. kehittämällä työnhakija- ja yritysasiakkaille eurooppalaisia rekrytointeja tukevia palveluita ja lisäämällä sähköisten kanavien hyödyntämistä.

EAKR:n perusrahoituksesta (pl. harvan asutuksen erityisrahoitus) 10 % varattiin valtakunnalliseen toimintaan jota päätettiin toteuttaa Tekesin hallinnoiman INKA – innovatiiviset kaupungit –ohjelman kautta. Ohjelman tavoitteena on synnyttää korkeaan osaamiseen perustuvia kilpailukyisiä yrityksiä ja siten vauhdittaa innovaatiokeskittymien syntymistä Suomeen. Ohjelmaan valittiin viisi teemaa (biotalous, kestävä energiaratkaisut, tulevaisuuden terveys, älykäs kaupunki ja uudistuva teollisuus sekä kyberturvallisuus) ja niille vetovastuussa olevat kaupunkiseudut.

Vuoden 2015 loppuun mennessä Tekes oli myöntänyt EAKR:n valtakunnallisesta rahoituskehyksestä julkista rahoitusta yhteensä n. 20 milj. euroa 43:lle INKA-ohjelman hankkeelle. Osana Sipilän hallitusohjelmaan sisältyneitä leikkauksia myös INKA-ohjelman rahoitus päätettiin lopettaa, mutta jo käynnistyneet hankkeet toteutetaan suunnitellusti. Osa (40 milj. euroa) käyttämättä jääneestä EAKR:n valtakunnallisesta kehyksestä on päätetty kohdistaa pk-yritysten rahoitusmahdollisuuksia parantavan nk. Pk-yritysaloitteen käynnistämiseen.